

29.04.2013

Kj/40

§ 497

V Stj /Valtuutettu Sari Näreen aloite erityistuen vahvistamisesta peruskouluissa ja päiväkodeissa

HEL 2012-015502 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättänee katsoa valtuutettu Sari Näreen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Sari Näreen aloite

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättänee katsoa valtuutettu Sari Näreen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Valtuutettu Sari Näre ja 24 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan erityistuen vahvistamista peruskouluissa ja päiväkodeissa.

Kaupunginhallitus viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) ohjaa terveydenhuoltoa lastenneuvolatoiminnassa ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa.

Lastenneuvolassa tehdään yhteistyössä terveydenhoitajan, lääkärin ja perheen kanssa laajat terveystarkastukset 4 kuukauden, 1,5 vuoden ja 4 vuoden ikäisille lapsille. Tarkastuksissa seurataan säännöllisesti lapsen neurologista ja sensomotorista kehitystä. Tarvittaessa lapsi

ohjataan tutkimuksiin lastenpsykologille, puheterapeutille, toimintaterapeutille tai erikoissairaanhoidon.

Lasten laajoihin 4-vuotistarkastuksiin on kehitetty päivähoidon ja neuvoloiden yhteistyömalli (HYVE 4). 4-vuotiaana on mahdollista havaita useimmat kouluvaikeuksia aiheuttavat neurologiset ongelmat, psyykkisen kehityksen häiriöt ja muut lisätuen järjestämistä edellyttävät häiriöt. 4-vuotistarkastuksessa käytetään leikki-ikäisen lapsen neurologista arviota (Lene), jonka pohjalta lapsi tarvittaessa ohjataan tarkempiin jatkotutkimuksiin ja suunnitellaan tarvittava tuki päivähoidossa ja koulun alkaessa yhdessä opetustoimen kanssa. Pienten lasten psykiatrian ADHD-hoitoketjut on selkeytetty erikoissairaanhoidossa.

Kouluterveydenhuollossa terveydenhoitaja tapaa kaikki oppilaat vähintään kerran vuodessa. Laajat terveystarkastukset on 1., 5. ja 8. vuosiluokalla. Laajaan terveystarkastukseen terveydenhoitajan ja lääkärin luo lapsi kutsutaan huoltajiensa kanssa. Tällöin kartoitetaan mm. mahdolliset oppimis- ja keskittymisvaikeudet, ääni- ja muut ärsykeyliherkkyydet tai sairaudet. Tarvittaessa koululääkäri laatii lähetteen erikoissairaanhoidon, jossa nykykäytännön mukaan diagnosoidaan esimerkiksi ADHD.

Koulun oppilashuoltoryhmässä terveydenhoitaja ja lääkäri osallistuvat terveydenhuollon asiantuntijoina oppilaan hyvinvointia ja oppimisen pulmia koskevaan keskusteluun. Tehostettua tukea tarvitsevien oppilaiden osalta kouluterveydenhuolto osallistuu tarvittaessa pedagogisen arvion tai selvityksen laatimiseen. Kouluterveydenhuollon ei ole tarkoituksenmukaista itse pyrkiä tuottamaan kaikkia tarvittavia erikoislääkäripalveluja.

Kaupunginhallitus viittaa sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoon, jonka mukaan moniammatillista yhteistyötä kehitettäessä on tunnistettu tarve selvittää mm. aistiherkkien lasten tutkimisen, hoidon ja seurannan työnjako. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toiminnan sisältöjä on tarpeen muutenkin kehittää koko ajan vastaamaan lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin haasteisiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Sari Näreen aloite

29.04.2013

Kj/40

Päätöshistoria

Opetuslautakunta 26.03.2013 § 40

HEL 2012-015502 T 00 00 03

Päätös

Opetuslautakunta päätti antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle:

Perusopetuslain ja opetussuunnitelman perusteiden mukaan tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevan oppilaan opetus tulee järjestää ottaen huomioon oppilaan etu ja järjestämisedellytykset. Opetus annetaan muun opetuksen yhteydessä (integraatio) tai osittain tai kokonaan erityisluokassa.

Helsingin perusopetuksen palvelutarjontaan kuuluvat olennaisena osana erityisluokat. Erityisluokkaverkko suunnitellaan ja toteutetaan ottaen huomioon erityisluokkapaikkaa tarvitsevien oppilaiden määrät. Lukuvuonna 2012-2013 Helsingissä on 280 erityisluokkaa, joissa opiskelee 2429 oppilasta, mikä tarkoittaa sitä, että suurin osa erityisen tuen oppilaista opiskelee joko yleisopetuksen kouluun sijoitetussa erityisluokassa tai erityiskoulussa. Helsingin monipuolinen erityisluokkaverkko mahdollistaa sen, että oppilaan tuen tarve voidaan ottaa huomioon yksilöllisesti ja mm. autismin kirjoin oppilaille on omia erityisluokkia.

Oppilaan tuen tarve suunnitellaan ja arvioidaan yhdessä huoltajien kanssa. Tuen tarpeen suunnitteluun ja arviointiin koulussa osallistuu moniammatillinen oppilashuoltoryhmä sekä mahdollisuuksien mukaan oppilasta hoitavat ja kuntouttavat tahot. Kouluterveydenhuolto on osa koulun oppilashuollonpalvelua. Kouluterveydenhoitaja tapaa kaikki oppilaat vähintään kerran vuodessa. Koululääkäri tapaa oppilaat vuosiluokilla 1., 5., ja 8. nk. laajassa terveystarkastuksessa. Tarvittaessa koululääkäri voi kirjoittaa lähetteen neurologian poliklinikalle.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Rauno Jarnila

Lisätiedot

Marjo Kyllönen, opetuspäällikkö, puhelin: 310 86208
marjo.kyllonen(a)hel.fi
Vesa Nevalainen, oppilashuollon päällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 26.02.2013 § 47

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/hallintokeskus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

29.04.2013

Kj/40

HEL 2012-015502 T 00 00 03

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

"Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) ohjaa terveydenhuoltoa niin lastenneuvolassa kuin kouluissa koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa. Terveysseuranta ja -neuvonta kohdentuvat aina koko ikäryhmälle odotusajalta varhaisaikuisuuteen saumattomasti jatkuvana kokonaisuutena. Asetuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen, vanhempien ja koko perheen voimavaroja, terveyttä ja hyvinvointia, varhentaa perheen ja perheenjäsenten tuen tarpeiden tunnistamista, varmistaa tuen oikea-aikainen järjestäminen perheelle sekä tehostaa syrjäytymisen ehkäisyä ja terveysterojen kaventamista.

Lastenneuvolatoiminnassa tehdään yhteistyössä terveydenhoitajan, lääkärin ja perheen kanssa laajat terveystarkastukset 4 kk, 1,5 v ja 4 v ikäisille lapsille. Tarkastuksissa seurataan säännöllisesti lapsen neurologista ja sensomotorista kehitystä. Tarvittaessa lapsi ohjataan tutkimuksiin lastenpsykologille, puheterapeutille, toimintaterapeutille tai erikoissairaanhoidon.

Helsingissä on kehitetty lasten laajoihin 4-vuotistarkastuksiin päivähoiton ja neuvoloiden yhteistyömalli (HYVE 4). 4-vuotiaana on mahdollista havaita useimmat kouluvaikeuksia aiheuttavat neurologiset ongelmat, psyykkisen kehityksen häiriöt ja muut lisätuen järjestämistä edellyttävät häiriöt. 4 -vuotistarkastuksessa käytetään Leikki-ikäisen lapsen neurologista arviota (Lene), jonka pohjalta tarvittaessa ohjataan lapsi tarkempiin jatkotutkimuksiin ja suunnitellaan lapsen tarpeenmukainen tuki päivähoitossa sekä koulun aloituksessa yhdessä opetustoimen kanssa. Erikoissairaanhoidon kanssa on selkiytetty pienten lasten psykiatrian ja ADHD –hoitoketjut.

Kouluterveydenhuollossa terveydenhoitaja tapaa kaikki oppilaat vähintään kerran vuodessa. Laajat terveystarkastukset toteutetaan 1., 5., ja 8. vuosiluokalla. Laajaan terveystarkastukseen terveydenhoitajan ja lääkärin luo kutsutaan lapsi ja lapsen huoltajat. Tällöin kartoitetaan mm. mahdolliset oppimis- ja keskittymisvaikeudet, ääni- tai muut ärsykeherkkyydet tai sairaudet. Tarvittaessa koululääkäri tekee lähetteen erikoissairaanhoidon, jossa esimerkiksi nykykäytännön mukaan diagnosoidaan ADHD. Lapsen neurologisten häiriöiden ja aistiyliherkkyyden tunnistaminen ja hoito edellyttävät usein yhteistyötä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kesken sekä lapsen

29.04.2013

Kj/40

erityistarpeiden huomioimista peruspalveluissa, kuten päivähoidossa ja opetustoimessa.

Koulun terveydenhoitaja ja lääkäri ovat koulun oppilashuoltoryhmässä terveydenhuollon asiantuntijoina ja osallistuvat oppilaan hyvinvointia ja oppimisen pulmia koskevaan keskusteluun. Tehostettua tukea tarvitsevien oppilaiden osalta kouluterveydenhuolto osallistuu tarvittaessa pedagogisen arvion tai selvityksen laatimiseen. Lisäksi koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on koulujen ja oppilaitosten terveydellisten olojen valvonta.

Sosiaali- ja terveystoimen yhdistyessä vuoden 2013 alusta perustettiin perhe- ja sosiaalipalveluihin lääkäripalveluiden toimintatasoinen yksikkö. Uuden lääkäripalvelut -toimiston tehtävä on pyrkiä entisestään parantamaan ennaltaehkäisevän terveydenhuollon sekä terveyden edistämisen toimintatapoja ja työkäytäntöjä yhteistyössä muiden peruspalveluiden ja erikoissairaanhoidon kanssa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että lasten kasvu- ja kehityshäiriöiden mahdollisimman varhainen tunnistaminen ja tarvittavien tutkimus-, hoito- ja tukipalvelujen järjestäminen lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti on tärkeää. Kouluterveydenhuollon ei ole tarkoituksenmukaista pyrkiä tuottamaan itse kaikkia tarvittavia erikoislääkäripalveluja. Tavoitteena uudessa organisaatiossa on selventää työnjakoa ja rajapintoja perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kesken. Samoin tavoite on kehittää moniammatillista yhteistyötä. Tässä yhteydessä tulee selvitettäväksi myös aistiherkkien lasten tutkimisen, hoidon ja seurannan työnjako. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toiminnan sisältöjä kehitetään koko ajan vastaamaan lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin haasteisiin.

Terveysvaikutusten arviointi

Neuvoloiden sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon laadukkaalla toiminnalla ja hyvällä yhteistyöllä mm. erikoissairaanhoidon kanssa on merkittäviä terveysvaikutuksia. Niiden perustehtävään kuuluu sekä tukea jokaisen lapsen mahdollisimman tervettä kasvua ja kehitystä että tunnistaa mahdollisimman varhain ja puuttua lasten ja heidän perheidensä ongelmiin yhteistyössä muiden tukitahojen kanssa. Neuvoloiden sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tulee myös toimia hyvässä yhteistyössä erikoissairaanhoidon kanssa lapsen hyvän kuntoutumisen turvaamiseksi."

Esittelijä

virastopäällikkö
Matti Toivola

Lisätiedot

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/hallintokeskus>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

Taina Hussi, koordinaattori, puhelin: 310 43839
taina.hussi(a)hel.fi
Kaarina Järvenpää, johtajalääkäri, puhelin: 310 76109
kaarina.jarvenpaa(a)hel.fi

Varhaiskasvatuslautakunta 12.02.2013 § 20

HEL 2012-015502 T 00 00 03

Päätös

Varhaiskasvatuslautakunta päätti antaa aloitteesta kaupunginhallitukselle seuraavansisältöisen lausunnon.

Lapsen varhaiskasvatuksessa tarvitsema tuen taso arvioidaan aina yksilöllisesti ja arvio tehdään tarvittaessa yhteistyössä muiden asiantuntijoiden, kuten lasta hoitavan lääkärin, perheneuvolan tai lastensuojelun kanssa.

Tukeminen voi olla luonteeltaan yleistä varhaiskasvatuksellista tukemista, esimerkiksi toiminnan eriyttämistä, pienryhmätoimintaa ja yksilöllisempää toiminnan suunnittelua. Tällöin tuki toteutetaan päivähoiton lähipalveluissa.

Tarvittaessa tukemista voidaan tehostaa muun muassa ryhmäkoon pienentämisellä, erityispedagogisen asiantuntemuksen lisäämisellä lapsiryhmässä tai avustajapalveluilla. Tämäkin voidaan toteuttaa pääsääntöisesti perheen asuinalueella sijaitsevassa päiväkodissa.

Silloin, kun lapsen hoito, kasvatus ja opetus sitä edellyttää, ja tuen tarve on mittavaa, järjestetään erityispedagoginen tuki erityis- tai integroidussa erityisryhmässä. Näissä ryhmissä lapsimäärä on tavallista pienempi vaihdellen 6–12 lapsen välillä. Suomenkielisessä päivähoitossa on 1 140 erityistä tukea saavaa lasta, joista 258 lasta (22,6 %) on erityis- tai integroiduissa erityisryhmissä.

Yleensä päiväkodin sisällä toiminta järjestetään siten, että päivän aikana lapset toimivat pienryhmissä joko yhden tai kahden hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan työntekijän ohjauksessa. Tällöin toiminta suunnitellaan lasten kasvatukseen tai opetukseen sisältyvien tavoitteiden, lasten iän, kiinnostuneisuuden, lapsen erityistarpeiden, lapsen oman valinnan tai henkilökunnan erityisosaamisen perusteella. Erityistä tukea tarvitsevien lasten kohdalla painottuu perheiden osallisuus ja erityisen tuen yksilöllinen luonne.

Vanhemmat osallistuvat lapsen kuntoutussuunnitelman laadintaan, toteutukseen ja arviointiin. Tässä yhteydessä sovitaan, miten aistiherkkien lasten tarpeet otetaan huomioon toimintaympäristössä, sekä hoidon ja kasvatuksen ja opetuksen järjestämisessä. Lapsen

29.04.2013

Kj/40

kasvua ja kehitystä seurataan, toimintaa arvioidaan ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa vähintään kerran vuodessa lapsen syntymäpäivän tietämillä.

Esiopetusvuoden keväällä lapsesta tehdään tarvittaessa pedagoginen arvio tai selvitys ja sovitaan opetustoimen edustajien ja huoltajien kanssa lapsen opetusjärjestelyihin ja lapsen tukeen liittyvistä tarpeista.

Päivähoidossa olevan 4-vuotiaan lapsen laaja terveystarkastus tehdään yhteistyönä perheen, päivähoidon ja neuvolan kesken ja tätä kutsutaan Hyve-malliksi. Hyve-malli koostuu päivähoidossa käytävästä 4-vuotiaan lapsen varhaiskasvatuskeskustelusta ja neuvolan laajasta terveystarkastuksesta, joka sisältää neuvolaterveydenhoitajan sekä neuvolalääkärin tarkastuksen. Terveystarkastuksen sisältää myös leikki-ikäisen lapsen neurologisen arvion.

Varhaiskasvatustaloutakunta pitää tärkeänä, että päivähoitoryhmät pysyvät kohtuullisen kokoisina, lapsen tuen tarve arvioidaan yksilöllisesti sekä järjestetään tarvittavat tukitoimet ja yhteistyö perheneuvolan, lastensuojelun ja muiden asiantuntijatahojen kanssa.

Esittelijä

varhaiskasvatusjohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Pasi Brandt, varhaiskasvatuksen asiantuntija, puhelin: 310 42527
pasi.brandt(a)hel.fi